

DE RELATIE TUSSEN DE SCHOOL EN DE BIBLIOTHEEK

Hans Vergeer

Een veertienjarige jongen stapt onschuldig een bibliotheek binnen en vraagt *De koperen tuin* van Simon Vestdijk te leen. Op de vraag van de bibliothecaresse waarom zijn belangstelling juist naar dat boek uitgaat, antwoordt hij dat hij het in opdracht van zijn leraar-Nederlands gaat lezen. Maar denk je niet, dat het te moeilijk voor je is? Ik weet het niet, ik weet er niets vanaf. Tenslotte verlaat hij het pand met een boek van Antoon Coolen onder zijn arm en het advies later Vestdijk te proberen in zijn hoofd. Dit is een beeld dat men vanuit de bibliotheek van de school krijgt: scholieren komen boeken voor hun eindexamenlijst lenen, boeken die vaak ver boven hun niveau liggen, maar zij moeten nu eenmaal literatuur gaan lezen. De bibliotheekmedewerkers treden vaak als een soort corrector van de leraar op en trachten de jeugd via een paar tussenstapjes tot het begeerde einddoel te brengen. Toch vallen de doelstellingen van de school en de bibliotheek samen. Beide willen de leerlingen stimuleren tot het lezen van goede boeken. Maar overleg of contact over de manier waarop ontbreekt.

De school kent de mogelijkheden van de bibliotheek onvoldoende. Bibliotheekmedewerkers hebben gidsen voor jeugdboeken samengesteld. Er bestaan tijdschriften met recensies van jeugdboeken. Er is een lijst van boeken geschikt voor een eindexamenuishoudschool opgesteld. Elke leraar-Nederlands is goed op de hoogte van de literatuur, maar hij weet over het algemeen weinig van jeugdlektuur. Zolang kennis van de jeugdlektuur geen verplicht onderdeel van een lerarenopleiding is (de kennis van kinderboeken is sinds twee jaar een onderdeel van het vak Nederlands op de Pedagogische Academie) zal hij de hulp van de bibliotheek voor een verantwoorde opbouw van zijn lesprogramma goed kunnen gebruiken.

De bibliotheek beseft de moeilijkheden van de school onvoldoende. Inzicht in een classesituatie ontbreekt en zij maakt uitsluitend kennis met kinderen die lezen. Juist de groep die uit zichzelf niet of nauwelijks tot lezen komt, blijft buiten haar muren, zodat men ook in het bibliotheekwezen geen antwoord kan geven op de vraag, hoe deze zorgenkinderen tot het lezen te brengen zijn.

Het spreekt vanzelf dat het contact tussen de school en de bibliotheek geïntensiveerd moet worden. Om te beginnen lijkt een verplicht, collectief abonnement van de school voor haar leerlingen geen overbodige luxe. Zo valt een eerste drempel voor bibliotheekbezoek weg.

Op de school zelf moet een goed geoutilleerde schoolbibliotheek voorkomen, geleid door een bibliothecaresse die voor uitleen en voorlichting zorgt, en niet, zoals nu op vele scholen de gewoonte is, door een elk jaar wisselende leraar die toevallig de restjes uit de taakurenpot krijgt toebedeeld. Ook een klassebibliotheek lijkt wenselijk met naslagwerken en leesboeken en mogelijk een voortdurend wisselende selectie uit de voorraad romans van de schoolbibliotheek.

Tenslotte moet het directe contact tussen de school en de bibliotheek verbeteren. De leraar moet met de klas een bezoek van enkele lesuren aan de bibliotheek brengen. De

bibliotheecaresse moet de school met promotiebezoeken vereren. Een tijdschrift met boekenrecensies, geschreven door zowel medewerkers uit de school als de bibliotheek, kan mogelijk een verbindende schakel vormen.

Omdat steeds weer blijkt dat het contact tussen de school en de bibliotheek slecht is, moet er een organisatie-model ontwikkeld worden, dat vooral aan de basis goed werkt. Daarom moeten er lokale centra ontstaan, echter wel met een eenvormige, landelijke subsidieregeling door CRM. In feite moeten contacten die nu incidenteel zijn, veralgemeniseerd worden. Dit nieuw te vormen orgaan zal zich onder andere gaan bezighouden met voorlichting, uitwisseling en de organisatie van bezoeken. Dan weet iedere school wat een bibliotheek is en omgekeerd.

MOEDERTAALONDERWIJS EN TOCH GEEN NEDERLANDS

(De meeste stukken van deze stroom werden geschreven in de vereenvoudigde spelling)

Helge Bonset

Een steeds in belang toenemende trend in het moedertaalonderwijs is: *aandacht schenken aan de rol die de moedertaal speelt bij de andere vakken*. Enkele gegevens om deze bewering te ondersteunen:

- Als voorloper: Ten Brinke's artikel¹ in MOER, waarin hij een plichtdooi haat voor samenwerking op het gebied van de zakelijke taalvaardigheid tussen moedertaal docent en andere vakleraren.
- Het COLOV-rapport² (rapport van de commissie die de onderwijskundige kant van de experimentele leraaropleidingen voorbereidt), waarin aanbevolen wordt aan alle studenten van deze opleidingen 'taalgedrag' te gaan doseren volgens het principe van de wederzijdse begeleiding (wat neerkomt op: geïntegreert in de andere vakken van de opleiding).
- Het feit dat op SOL en Witte Leli³ (Utrechtse, resp. Amsterdamse experimentele leraaropleiding), op de Open Schoolgemeenschap Bijlmermeer⁴, en op enkele sociale akademies⁵ inderdaad pogingen tot een dergelijke opzet worden ondernomen⁶.
- De recente VON-folder waarin als een van de vier fundamenteën van de VON genoemd wordt: interesse 'in de functie van de moedertaal in andere vakken dan 'Nederlandse taal'.
- Het artikel van Batelaan in *Levende Talen*⁷ waarin hij o.a. stelt dat het 'dwaasheid (is) om op dit moment als hoogste wijsheid te verkondigen dat het vak Nederlands maar verdwijnen moet, maar moet worden weggeïntegreerd in alle andere vakken'. (Een wijshijt die ik overigens nergens in de bestaande literatuur ben tegengekomen.)
- Tenslotte: de Engelse pendant van deze Nederlandse ontwikkeling, de NATE (= National Association for the Teaching of English)-conference 1971, geheel gewijd aan *Language across the curriculum*. Aan het verslag van dit kongres⁸ evenals aan het